

MARILIA ALBANESE

INDIE

OD POČÁTKŮ
DO 13. STOLETÍ N. L.

SIDDHAIKA

organizace na podporu staroindické kultury

INDIE

OD POČÁTKŮ DO 13. STOLETÍ N. L.

OBSAH

PŘEDMLUVA	STRANA	9
DĚJINY INDIE OD POČÁTKŮ DO 13. STOLETÍ N. L.	STRANA	15
CHRONOLOGICKÉ TABULKY	STRANA	50
INDIE V PRŮBĚHU STALETÍ	STRANA	50
BOHOVÉ, BĚŽNÝ ŽIVOT A UMĚNÍ	STRANA	56
ARCHEOLOGICKÝ PRŮVODCE	STRANA	126
ÚVOD	STRANA	128
SEVERNÍ INDIE	STRANA	130
STŘEDNÍ INDIE	STRANA	186
JIŽNÍ INDIE	STRANA	238
SLOVNÍČEK	STRANA	286
LITERATURA	STRANA	289
REJSTRÍK	STRANA	290
FOTOGRAFICKÁ DOKUMENTACE	STRANA	295

Světový copyright © 2001 White Star S.r.l.
Via C. Sassone, 22/24 - 13100 Vercelli, Itálie

České vydání © 2001 Rebo Productions CZ, s. r. o.,
Obchodní 106, Čestlice, 251 70 Dobřejšovice

1. vydání 2001

Z anglického originálu Ancient India přeložila Markéta Schubertová.
Redakce českého vydání: Nina Holubovská, Kateřina Hůlková
Sazba: Arredit, s. r. o., Sokolovská 114, 180 00 Praha 8

Všechna práva vyhrazena. Tato kniha ani žádná její část nesmí být reprodukována, rozšiřována v písemné či elektronické podobě bez předchozího písemného svolení vydavatele.

ISBN 80-7234-215-0

Vytištěno v Itálii

1 Milenci ze 6.–7. století ze severní Indie představují maithunu – „pár“, symbolizující úplnost a štěstí (Renzo Freschi Oriental Art).

2–3 Chrám v Khadžuráhu v Madhjadpradéši patří k nejznámějším indickým stavbám. Smyslnost a krása nespočetných soch přitahuje pozornost celého světa. Tyto chrámy jsou vrcholem architektonického vývoje v severní Indii. Byly postaveny za vlády dynastie Čandélů mezi 10.–11. stoletím.

4–5 Navzdory zuboženému stavu sóměšvarského chrámu v Kiradu v Rádžasthánu z 11. století se zachovala jeho nádherná střecha, tzv. šikhara. Pulzující gavákša (sluneční oblouky), zakončené korunou z angašikhara (miniaturní kopie vlastní šikhary), tvoří složité římsy.

6 Svědectvím minulosti jsou fresky z Adžanty. Ukazují příjemný život vyšších vrstev. Svět šlechticů a bohatých obchodníků (štědrých patronů klášterních komunit) je zobrazen na stěnách jeskyní (na snímku je jeskyně č. 17). O životě zemědělců a nižších členů společnosti, o umění a literatuře se zmínky nenašly.

7 Medailon pocházející z kušánského období (1.–2. století) je umístěn v Londýně ve Victoria and Albert Museum a zobrazuje buddhistickou bohyni Háríti ve zjevně cizokrajném oblečení. Má na sobě přepásanou košili helénského typu a na hlavě řeckou čelenku. Roh hojnosti, který drží v levé ruce, je také inspirován západní ikonografií, ale lotosový květ v její pravici je indickým prvkem.

PŘEDMLUVA

Indická civilizace je jednou ze základních kapitol historie lidstva, komplexní, fascinující, rozporuplná. Indie, kolébka buddhismu i hinduismu, byla vždy nejen zemí duchovních hodnot, ale i centrem vědeckých studií a obohatila svět matematickým pojmem nuly a číslicemi, které dnes nazýváme „arabské“. V této zemi se zrodilo učení o nenásilí. Zde byly podepsány některé z nejdůležitějších světových politických dohod. Duchovní cesta vedoucí k osvobození duše z chmurného pozemského bytí je vyvážena stejně užívanými cestami erotismu a rozkoše. Účelem této knihy je otevřít bránu poznání nejdůležitějších rysů této bohaté a mnohostranné kultury, která přemosťuje období od 3. tisíciletí př. n. l. – kdy už na indickém kontinentu existovala civilizace zároveň velkolepá i tajemná - až po 13. století n. l., poté co muslimové zvítězili v roce 1192 v bitvě u Taraínu a obsadili velké oblasti Indie. Zdroji informací nám byla literatura a hlavně obrovské umělecké dědictví Indie, které v rozpětí mnoha staletí pestře a podrobně vyjadřuje různými estetickými prostředky, co to znamená být Ind.

První část knihy popisuje hlavní směry, kterými se ubírala dlouhá a geograficky rozsáhlá historie Indie. Druhá část pojednává o historické roli sociálních a politických struktur, významu bohů, životě ve městech a na venkově, hlavních druzích umělecké tvorby a běžném životě. Třetí část představuje velkou část architektury a sochařství jako dvě z mnoha tváří indického umění. V nich jsou zahrnuta světově proslulá místa, ale i stejně významné, i když méně známé lokality, ke kterým sice není jednoduché se dostat, ale které kromě

objevitelského uspokojení nabídnou i možnost vychutnat si je v klidu a o samotě. Poslední částí knihy je slovníček, kde jsou vysvětlena užívaná slova sanskrtu. Ta byla pro srozumitelnost přepsána zjednodušeně, palatální a retroflexní sykavky jsou vyjádřeny hláskou „š“, různé nosovky jsou vyjádřeny hláskou „n“ a sanskrtské „č“ zde přepisujeme jako „č“ na rozdíl od obvyklého vědeckého přepisu „c“.

O seznamu literatury v žádném případě nelze říct, že je úplný, ale váže se k obsahu této knihy a poslouží k dalšímu rozšíření vědomostí o indické kultuře. Minulost této kultury stále ovlivňuje a zároveň fascinuje západní svět. Přestože jsou rysy indické civilizace tak odlišné, budou některé z nich čtenářům povědomé. Tato dichotomie probouzí myšlenku, že jestliže rozdíl mezi národy jsou měřítkem kulturního bohatství světa a jestliže odolaly nebezpečí monokulturalismu, posilují naopak podobnosti mezi národy mezilidská pouta bez ohledu na geografické nebo politické bariéry. Poznání dějin jakékoli země tvoří jeden z nepostradatelných kořenů stromu života.

8 Přestože cílem indického umění je duchovní uvědomění, je silně prostoupeno smyslností. Ačkoli je možné překonat duchovností pozemské požitky, prostupuje senzualita hinduistické sochy, především sochy žen. Ženský stromový duch jakási z Guimet museum v Paříži, symbol životodárné mízy, se záhadně a dvojnásobně usmívá.

10–11 Jeskynní fresky v Adžantě v Maháráštre jsou nejdramatičtější ukázkou indického obrazového umění z období mezi 2. stoletím př. n. l. a 7. stoletím n. l. Jejich stav se zhoršuje vlivem nekonečného zástupu návštěvníků, a tak byly začátkem 19. století vytvořeny jejich kopie – jako tyto dvě božské krásky z jeskyně č. 1 (Sarkis Katchadourian), které jsou nyní cenným historickým dokumentem.

INDIE

Indie od nepaměti přitahovala obyvatele Evropy. Postoje západního světa k Indii se v průběhu času a v závislosti na prostředí měnily. Rozsáhlá a někdy si i odporující indická civilizace se stala předmětem živého zájmu i ostré kritiky. Teprve nedávno začaly vznikat objektivní vědecké studie této země a jejích obyvatel, a proto je dosud vztah cizinců k Indii poznamenán řadou představ, předsudků a stereotypů. Minulost má v Indii stále velký význam, a tak poznání jejích dávných civilizací přispívá k lepšímu pochopení současnosti této země, která patří k největším na světě. Indie se neustále přeměňovala po dobu pěti tisíc let. Pozoruhodná kontinuita, jež je téměř světovým unikátem, silně zapůsobí na každého, kdo se o indickou kulturu zajímá.

Tato kniha se ve třech částech pokouší obsáhnout nesmírný časový i fyzický prostor. První část popisuje nejdůležitější historické události na indickém subkontinentu od 3. tisíciletí př. n. l. do doby příchodu muslimů ve 12. století n. l. Druhá část přibližuje běžný život v dávné Indii, její společenské a politické uspořádání, život ve městech a na vesnicích, umění a estetiku, svět bohů a indický přístup k náboženství. Ve třetím díle je popsána řada tras, na nichž cestovatel objeví a pozná umělecky a nábožensky nejdůležitější místa Indie. Kniha obsahuje i řadu vynikajících fotografií se stručnými, ale sdělnými popisky, které představí svět ušlechtilé krásy často obsahující skrytý esoterický význam. Text doplňují barevné tabulky, kresby a černobílé mapky.

MARILIA ALBANESE absolvovala s vyznamenáním studium sanskrtu a indologie na Fakultě klasické literatury Katolické univerzity v Miláně v červnu 1976. V této době získala také diplom v hinduistické a indické kultuře. Učí indickou kulturu na Škole orientálních kultur a jazyků v Miláně a je ředitelkou Lombardské sekce Italského institutu afrických a orientálních kultur. Od konce sedmdesátých let vyučuje indickou kulturu ve školách připravujících učitele jógy. V tomto oboru publikovala i několik knih. Podnikla řadu studijních cest do Indie, někdy i na pozvání indické vlády. Zúčastnila se několika projektů, z nichž posledním byl seriál dokumentárních filmů pro švýcarskou televizi o postavení žen v Indii. Studium indické kultury a jejího šíření zavedlo M. Albanese i na Srí Lanku a do Indočíny. Jako nezávislá novinářka se často zúčastňuje konferencí a přispívá do několika odborných týdeníků. Je autorkou článků, esejí a knih. Spolupracovala na titulech *Krása zaniklých civilizací* (1998), česky 1998, Rebo Productions CZ, *Velké poklady: zlatnické umění od starověkého Egypta do 20. století* (1998), *Největší královské paláce světa* (1999) a *Průvodce architekturou severní Indie* (1999).